

გიორგი გოგოლაშვილი

**კიდევ ერთხელ ე. ჭელიძეზე, ამპარტავნებასა
და უკიდევანო ამბიციებზე**

ჰეროსტრატეს კომპლექსით შეპყრობილი კაცის ამბავი

ძალიან დიდი ხნის წინათ ბერძენ ჰეროსტრატეს სასიკეთო საქმეებით ისტორიაში დარჩენის იმედი რომ გადაეწურა, დიდი ბოროტება ჩაიდინა – დაწვა არტემიდას ტაძარი... და შემორჩა ისტორიას მისი სახელი. ამის შემდგომ დამკვიდრდა გამოთქმა „ჰეროსტრატეს კომპლექსი“, რომელიც ნიშნავს „განდიდების მანიით შეპყრობილი ადამიანის მიერ ანტისაზოგადოებრივ ქმედებას“. **ედიშერ ჭელიძე სწორედ ჰეროსტრატეს კომპლექსით შეპყრობილი ადამიანია:** იაკობ გოგებაშვილის წინააღმდეგ მისი „გალაშქრება“ სხვა არაფერია, თუ არა დიდი პიროვნების დაკნინების, დამცირების, შეურაცხყოფის სურვილი, საკუთარი პერსონის განდიდების ინტერესებით ნაკარნახევი. სხვათაშორის, მანამდე ე. ჭელიძემ ასეთივე მონდომებით აკაკი წერეთელზე გაილაშქრა; წინა წერილშიც ვწერდით, რელიგიურ საკითხებზე მსჯელობისას ე. ჭელიძე ილია ჭავჭავაძესაც არ მოიხსენიებს წმინდანად... იცის კაცმა, ვის უნდა ებრძოლოს, რომ ისტორიას შემორჩეს მისი სახელი!

ამ ფონზე ალბათ უნდა მიხაროდეს, რომ ე. ჭელიძემ გიორგი გოგოლაშვილსაც „მიაქცია ყურადღება“:

მკითხველს ალბათ ახსოვს: ჟურნალ „ჩვენი მწერლობის“ 10 ივნისის ნომერთან ერთად გამოქვეყნდა ჩვენი წერილი „არა ცილი სწამო!“, რომელიც ე. ჭელიძეს მიემართებოდა. ეს იყო პასუხი ე. ჭელიძის წიგნაკზე „იაკობ გოგებაშვილის წმინდანად კანონიზების მიზანშეწონილობასთან დაკავშირებით“ (2011 წ., 30 გვ.). ჩვენს საპასუხო წერილში ვწერდით: „ეს არის დიდი ქართველი მოღვაწის – იაკობ გოგებაშვილის – შეურაცხმყოფელი ნაშრომი, ცილისმწამებლური ბრალდებანი; არასწორი, განგებ დამახინჯებული წაკითხვა ი. გოგებაშვილის ტექსტისა; ამბიციური და ამპარტავნული დამოკიდებულება კოლეგების მიმართ; „ყველაფრისმცოდნის“ შეგონებანი და ქედმაღლური თითისქნევა „მავანთა“ (ალბათ გულისხმობს იაკობ გოგებაშვილის დამფასებლებს) მიმართ!“

ჩვენ დღესაც ამ აზრზე ვდგავართ, მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენი წერილით გაგულისებულმა ე. ჭელიძემ სასწრაფოდ გამოაცხო და დაბეჭდა საპასუხო 90 გვერდიანი წიგნაკი (ე. ჭელიძე, „ოდეს სამართალმან დაგასამართლოს“, 2011). მეტიც, ამ წიგნაკის გაცნობამ ზემომოყვანილი ჩვენი აზრი კიდევ უფრო განამტკიცა! და შეგვიქმნა შთაბეჭდილება, რომ (ცნობილი გამოთქმისა არ იყოს) **ე. ჭელიძე თავისუფალია;** ამ თავისუფლების ხარისხი კი ძალიან მაღალია...

რას წაუყრუა ე. ჭელიძემ

მეორე წიგნაკის დასაწყისში ე. ჭელიძე გვემუქრება, რომ განიხილავს ჩვენს საპასუხო წერილს („არა ცილი სწამო!“) და გააქარწყლებს ყველა შენიშვნას, რომ „მისხალი (უმისხლესი) ეჭვიც არ დარჩეს მკითხველს ჩვენს მიმართ და, ამასთან, სრულად გამოაშკარავდეს მავანთა უკეთური განზრახვის სრული სულიერი უბადრუკობა“ - წერს იგი (გვ. 3). წიგნაკის დასასრულს ე. ჭელიძემ დაიტრაბახა: „ვფიქრობთ, მკითხველს არ დარჩა უმისხლესი ეჭვიც იმაში, რომ გიორგი გოგოლაშვილის უკლებლივ ყველა სიყალბე ძირითურთ და ფესვითურთ იქნა აღმოფხვრილი და ეს „ურწმუნოების ახალ-ხმა“ თავით თხემამდე (ალბათ გულისხმობს გამო-

თქმას – თხემით ტერფამდე – გ. გ.) განიგმირა“ (გვ. 89); სხვაგან დაიქაძნა, „უმისხლესი ეჭვიც არ უნდა დარჩესო“...

ისეთ შთაბეჭდილებას ქმნის ე. ჭელიძე ამ განცხადებებით, რომ ოპონენტის 20- გვერდიანი წერილიდან „ქვა ქვაზე არ დატოვა“ თავის 90-გვერდიან წიგნაკში. ასეა ვითომ? მოდით ვნახოთ, ჩვენს წერილში დასმულ რა შენიშვნებს არ (უფრო სწორად ვერ) უპასუხა ე. ჭელიძემ; რა მიჩქმალა „მაღალ მატერიებზე“ თავისი „ყოვლისმცოდნეობითი“ მსჯელობით...

1. ჩვენს პირველ წერილში (ასე მოვიხსენიებთ პუბლიკაციას „არა ცილი სწამო!“) ვწერდით: „იაკობ გოგებაშვილის დვაწლის გაუფასურება, დაკნინება პირველივე წინადადებიდან იწყება... „მისმა მთავარმა ნაშრომმა, „დედაენამ“, დროის გამოცდას მეტნაკლებად გაუძლო“. **„მეტნაკლებად გაუძლო“ მეტნაკლებად ვერ გაუძლოსაც ნიშნავს და ამას ამბობს „დედაენაზე“, რომელსაც „ვეფხისტყაოსნის“ გვერდით აყენებენ; ამტკიცებენ, რომ ახალი ქართული სალიტერატურო ენის ჩამოყალიბებასა და განვითარებაში „დედაენამ“ ისეთივე როლი შეასრულა, როგორც წმინდა ოთხთავმა ძველი ქართული სალიტერატურო ენის ჩამოყალიბებასა და განვითარებაში და „ვეფხისტყაოსანმა“ მომდევნო პერიოდში“ (გვ.4). რამდენიმე გვერდზე წარმოდგენილ მსჯელობაში ჩვენ ამ აზრის დასაბუთებას შევეცადეთ და დავასკვნით, რომ ე. ჭელიძეს „სურს შექმნას შთაბეჭდილება, თითქოს, იაკობ გოგებაშვილი ჩვეულებრივი ავტორი იყო რიგითი სახელმძღვანელოსი“ (გვ. 6).**

ე. ჭელიძეს ამ შენიშვნაზე სიტყვაც არ დაუძრავს 90 გვერდიან წიგნაკში. გასაგებია: **არაფერი ჰქონდა სათქმელი; ამპარტავნება კიდევ არ აძლევს იმის უფლებას, აღიაროს, რომ ეს შეურაცხყოფაა იაკობისა და დაკნინება მისი დიდი დვაწლისა!**

2. ჩვენს წერილში ვწერდით: **„ცილისწამების, იაკობ გოგებაშვილის ტექსტის არასწორი გაგების (უფრო სწორი იქნებოდა გვეთქვა, გამიზნულად არასწორი გაგების), საკითხისადმი არაპროფესიონალური მიდგომის კლასიკური მაგალითია ე. ჭელიძის მსჯელობა უცხო ენების თაობაზე“.** ამ საკითხს ჩვენი წერილის 5 გვერდზე განვიხილავთ (გვ. 7-11). ე. ჭელიძე აღმფოთებულია იმით, რომ იაკობს სურს ძველი ბერძნული ენის გაუქმება(!) და გამოაქვს გამოაგნებელი დასკვნა: „საკითხავია, თუ ბერძნულ-ლათინურის სწავლება უნდა გაუქმდეს, წმინდა მამათა შრომები ან, გნებავთ, წმინდა წერილი, კერძოდ ახალი აღთქმა(...) რა ენიდან უნდა ითარგმნოს თანამედროვე ქართულზე, ნუთუ იმავე რუსულიდან, რომელსაც ასე „ბასრობს“ ავტორი“.

ჩვენ ვწერდით, რომ **პოლიტიკაში კითხვის ამგვარად დასმას დემაგოგიას უწოდებენ; და რუსულიდან ხომ არ უნდა ითარგმნოს, ცინიკურად რომ კითხულობს ე. ჭელიძე, ამას პოლიტიკური ბეზღობა ჰქვია-მეთქი.** ჩვენ ვცადეთ, გვეჩვენებინა, რომ ე. ჭელიძე ვერ ერკვევა ვერც პედაგოგიკისა და მეთოდის ელემენტარულ საკითხებში და ვერც სასწავლო გეგმებსა და პროგრამებში; რომ **იაკობი ბერძნულს კი არ ებრძვის, ქართულს იცავს!**

„უმისხლესად“ (ასე სიტყვასაც ხმარობს - „უზედმიწვენიეთესად“) განხილულ 90 გვერდიან წიგნაკში არცერთი სიტყვა არ თქმულა ამ საკითხზე. გასაგებია: ე. ჭელიძეს არაფერი აქვს საპასუხო; ხოლო ამპარტავნება და ამბიციები არ აძლევს შეცდომის აღიარებისა და ცილისწამებისა და შეურაცხყოფისათვის ბოდიშის მოხდის უფლებას!...

3. ერთ-ერთი მთავარი ბრალდება ე. ჭელიძისა იაკობ გოგებაშვილის მიმართ ასეთია: „**იაკობ გოგებაშვილისათვის უცხოა ერთი წმინდა მართლმადიდებელი ეკლესიის ცნება**“; რომ იაკობს „**სწამს, აგრეთვე, სხვადასხვა აღმსარებლობათა სრული განურჩევლობა**“.

ამ საკითხზეც ვრცლად ვმსჯელობდით ჩვენს წინა წერილში (გვ. 13-22); სხვათა შორის, საკითხი ასეც დავსვით: „**იაკობი მთელი ცხოვრების მანძილზე იყო ჭეშმარიტი აღმსარებელი მართლმადიდებელი ეკლესიისა; სულიერი შვილი გაბრიელ ეპისკოპოსისა; ცნობილი ფაქტია, ეპისკოპოსი გაბრიელი როგორ ზრუნავდა და როგორ იცავდა იაკობს მისთვის უმძიმეს პერიოდში, როგორ უპირისპირდებოდა ეპისკოპოსი გაბრიელი ეგზარქოსს იაკობის გამო და ა. შ. დავიჯეროთ, იაკობის „მოჩვენებითი მართლმადიდებლობა“ ე. ჭელიძემ შენიშნა და გაბრიელ ეპისკოპოსმა ვერა?**“

ცხადია, ე. ჭელიძემ ამ კითხვასაც წაუყრუა...

ისე, ამ თემაზე მინდა ორიოდ სიტყვა კიდევ ვთქვა: გერასიმე ქიქოძე (შემდგომში გაბრიელ ეპისკოპოსი) იყო იაკობის მასწავლებელი თბილისის სასულიერო სასწავლებელში. „ბუნებით ნიჭიერმა, ბეჯითმა და სიცოცხლით აღსავსე იაკობმა თავიდანვე მიიპყრო მასწავლებლის ყურადღება. აქ გაინასკვა უღრმესი სიყვარული აღმზრდელსა და აღსაზრდელს შორის, რომელიც მთელი სიცოცხლის მანძილზე უბერებელი გრძნობით აღაგზნებდა ორივეს გულს“ (ს. სხირტლაძე). როდესაც გაბრიელი მღვდელ-მონაზვნად ეკურთხა (1856 წ.), იაკობი გახდა მისი სულიერი შვილი. კიევის სასულიერო აკადემიაში წასვლა რომ გადაწყვიტა, იაკობი ქუთაისში ჩავიდა და კურთხევა მიიღო ეპისკოპოს გაბრიელისაგან. ეპისკოპოსი გაბრიელი მთელი ცხოვრების მანძილზე ყურადღებასა და მზრუნველობას არ აკლებდა მის სულიერ შვილს. საყოველთაოდ ცნობილია, 1874 წელს ეპისკოპოსი გაბრიელი როგორ დაუპირისპირდა ეგზარქოს ევსევს იაკობის გამო. ორიოდ ფრაგმენტი ეგზარქოსის მიმართ ეპისკოპოს გაბრიელის წერილიდან: „თქვენ განსაკუთრებით გაინტერესებთ ჩემგან, რა მტკიცებულება მაქვს მე იმის თაობაზე, რომ თქვენ თითქოსდა დევნიდით გოგებაშვილს და, ამავე დროს თავის მართლების მიზნით თან ურთავთ მართლაცდა შემზარავ აღწერას მისი ავადმყოფობისა, მისივე ხელით შედგენილს“... ანდა: „რაც შეეხება კერძოდ თქვენს დამოკიდებულებას გოგებაშვილის მიმართ, ამ თემაზე მსჯელობისას მე ვემყარებოდი, პირველ ყოვლისა, ჩვენთან გავრცელებულ საყოველთაო ხმებს, რომ გოგებაშვილმა სასწავლებლიდან წასვლის წინ (...) თავის ბინაში დატოვა ბარათი, დაახლოებით ასეთი შინაარსისა: „ახარეთ ეგზარქოსს, მე საბოლოოდ ვიღუპები“ და სხვა. მეორეც, მე ხელში ჩამივარდა უშუალოდ მის მიერ დაწერილი ბარათი, არ მახსოვს, როდის და ვისთან მიწერილი, რომელშიც ის იხსენიებდა, რომ თქვენ გადაწყვიტეთ, რადაც უნდა დაგჯდომოდათ, დაგელუპათ იგი“... ეპისკოპოსი გაბრიელი კარგად იცნობს იაკობის ყველა სახელმძღვანელოს და ნაშრომს. ამის თაობაზეც თქმულა...

ამ და სხვა ფაქტებს ვითვალისწინებდით, როცა წინა წერილში დავსვით კითხვა: „**დავიჯეროთ, იაკობის „მოჩვენებითი მართლმადიდებლობა“ ე. ჭელიძემ შენიშნა და ეპისკოპოსმა გაბრიელმა ვერა?**“

გასაგებია, თუ რატომ წაუყრუა ამ კითხვას ე. ჭელიძემ... რადგან ამ თემით ძალიან არის დაინტერესებული ე. ჭელიძე, ერთ მასალასაც მივაწვდი. ცნობილი ქართველი საეკლესიო მოღვაწე კალისტრატე ცინცაძე ახლოს იცნობდა იაკობ გოგებაშვილს (მოგეხსენებათ, კალისტრატე ცინცაძე 20 წელი საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქი ბრძანდებოდა). 1912 წელს, 10 ივნისს, ქაშვეთის ეკლესიაში კალისტრატემ საოცარი სიტყვა თქვა. ერთ ფრაგმენტს მოვიყვან ამ სიტყვიდან: „ასე ესმოდა განსვენებულს იაკობს თავისი მოვალეობა მასწავლებლისა

და ამ სახედ აღასრულებდა მაცხოვრის ბრძანებას ღვთის სასუფეველის ქადაგებისათვის, და ფრიად სწუხდა, რომ ამ უკანასკნელ დროს ჩვენში შესამჩნევად იკლო ღვთის სასუფეველის ქადაგებისათვის ზრუნვამ. ამ მოვლენას იგი სთვლიდა ფრიად სამწუხაროდ და შიშობდა, ვაი თუ სარწმუნოებრივ გულგრილობას ზედ მოჰყვეს ზნეობის დაცემა და ერის გადაგვარების გზაზე დადგომაო. სამაგიეროდ სიხარულით აღფრთოვანდებოდა ხოლმე, თუ სადმე შეამჩნევდა სარწმუნოების დაცვისა და ზნეობის განფაქიზებისათვის ზრუნვის ნიშნებსა. ამ ორიოდ წლის წინად ხშირად ნახავდით განსვენებულს იაკობს ამ ტაძრის გალავანში, ან კიდევ გვერდით ბაღში, სიამოვნებით თვალყურის მგდებელს ტაძრის კედლების ზრდისა და ჩუქურთმებით შემკობისათვის. „მიხარის, როცა ვხედავ ამ ტაძრის მამა-პაპათა მიერ შემუშავებული გეგმით შენებას, იქნებ, ღვთის შეწევნით, მათი სარწმუნოებრივი გრძნობაც განცხოველდეს ჩვენშიო“, იტყოდა ხოლმე მოხუცი. უკანასკნელ დღეებში კი, როცა მახლობლებმა უამბეს, შენს სადღეგრძელოდ და სენისაგან განსაკურნებლად საქართველოს კუთხეებში პარაკლისები გადაუხდიათო, მოხუცი, მიუხედავად ძლიერი ტკივილებისა, დამშვიდდა, გამხიარულდა და სიამოვნებით წარმოსქთავა: მადლობა ღმერთს, ჩემთვის ლოცულობენ, ეს კარგი ნიშანია, ვინაიტგან სხვისთვის ლოცვა მართო ზნეობრივად განვითარებულ არსებათა კუთვნილებააო“ ... „განსვენებული იაკობ გოგებაშვილი, ვითარცა ერთი მოწაფეთაგანი უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი“... და სხვა. ვრცელი წერილია.

კიდევ ერთხელ **დავსვამთ კითხვას**, რომ მომდევნო საპასუხო წიგნაკში მაინც გაგვეცეს პასუხი ე. ჭელიძემ: **ეპისკოპოსმა გაბრიელმა და კათოლიკოს-პატრიარქმა კალისტრატემ ვერ შენიშნეს იაკობში „მოჩვენებითი მართლმადიდებლობა“ და ე. ჭელიძემ შენიშნა? გჯერა, მკითხველო, ე. ჭელიძის მსჯელობის ჭეშმარიტებისა?...**

4. ე. ჭელიძემ მეორე წიგნაკში ქვეყნის დაქცევად მიიჩნია ის, რომ მე ჩემს წერილში იაკობის ციტატის მოყვანისას ერთი სიტყვა უნებლიედ გამომრჩა (ცხადია, თავს არ ვიმართლებ და ბოდიშს მოვუხდი მკითხველს ამ უყურადღებობისათვის), მაგრამ არცერთი სიტყვა არ თქვა ჩვენს შემდეგ შენიშვნაზე:

„ე. ჭელიძე უთითებს ი. გოგებაშვილის წერილს „მთავარი საჭიროებანი სასულიერო წოდებისა“, ციტატები მოჰყავს და მსჯელობს სხვა წერილზე – „მირაპოლსკის რევიზიის გამო“; ვერ ვიტყვით, ეშლება თუ განგებ აზნევს მკითხველს“... სხვაგან ვუთითებ არასწორ დამოწმებებს... არც ეს შენიშვნა „შეუმჩნევია“ ე. ჭელიძეს, და, ცხადია, არც ამ კითხვაზე გაუცია პასუხი... ანდა ხუთ ცოდვას რომ ასახელებს იაკობისას და მერე მეშვიდეზე ლაპარაკობს.... მეტყვიან ეს მექანიკური შეცდომააო, მაგრამ როცა შენიშნავენ, მკითხველს ბოდიში ხომ უნდა მოუხადოს... ხომ უნდა უპასუხოს 90 გვერდიან წიგნაკში? მაგრამ გასაგებია, რა უნდა ეპასუხა? **ამპარტავენბა და უკიდევანო ამბიციები** კი მკითხველის წინაშე ბოდიშის მოხდის უფლებასაც არ აძლევს...

5. როცა ე. ჭელიძე ამტკიცებს, რომ **იაკობს სწამს „სხვადასხვა აღმსარებლობათა სრული განურჩევლობა“**, აქცენტი სომხურ ეკლესიაზე გადააქვს და თვლის, რომ იაკობისათვის სომხური მონოფიზიტური სარწმუნოება ჭეშმარიტი სარწმუნოებაა, და სომხები – ჭეშმარიტი ქრისტიანები. როცა ამ საკითხს განვიხილავდით ჩვენს წინა წერილში, იქ ერთი ამონარიდი მოვიყვანეთ იაკობის წერილიდან: **„უქვეელი ეროვნული და რელიგიური მოთმინება, სხვა ეროვნებათა წარმომადგენლებისადმი ჰუმანური დამოკიდებულება დაედო საფუძვლად ქართულ ხასიათს უძველესი დროიდან და მოდგმიდან მოდგმას გადაეცა“...** რომ, როცა იაკობი

სომხების დამოკიდებულებაზე საუბრობს თავიანთი ენისადმი, სარწმუნოებისადმი, ეკლესიისადმი თუ ისტორიისადმი, იაკობი იმას კი არ ამბობს, ის სარწმუნოებაა ჭეშმარიტი, სომხებს უკეთესი ენა აქვთ, ანდა უფრო მდიდარი ისტორია და ა. შ. არამედ ხაზგასმით აღნიშნავს ყოველთვის: „**აი, ღირსეული და მისაბაძი საქციელიო**“ და მისთანანი.

ე. ჭელიძე ამ წიგნაკში იმეორებს თავის ბრალდებებს, მაგრამ ჩქმალავს ამ ფრაზას და ამგვარ განმარტებებს... არადა, დაგვირდა „უმისხლეს“ ეჭვსაც არ დავტოვებო, „უხედმიწევნითესად“ განვიხილავ ყოველივესო. თუმცა ამის თქმა და აღიარება იაკობის მიმართ მთავარი ბრალდების უარყოფის ტოლფასი იქნებოდა... **ამპარტავანი და ამბიციური ე. ჭელიძე** კი ამას არ იზამს...

წვრილმანებზე საუბარი აღარ ღირს. წვრილმანებს რომ გამოვედევნოთ, ძალიან შორს წაგვიყვანს (ამნაირი წიგნის წაკითხვის შემდეგ ინატრებს კაცი, დრო მომცა და მახალისაო!).

როგორც ვხედავთ, ვერ შეგვისრულა დანაპირები ე. ჭელიძემ და ტყუილად დაიტრაბახა: „ვფიქრობთ, მკითხველს არ დარჩა უმისხლესი ეჭვიც იმაში, რომ გიორგი გოგოლაშვილის **უკლებლივ ყველა** სიყალბე ძირითურთ და ფესვითურთ იქნა აღმოფხვრილი და ეს „ურწმუნოების ახალ-ხმა“ თავით თხემამდე (!) განიგმირაო“.

ამ ზნეობის კაცმა შეიძლება ახლა ისიც თქვას, მე სიყალბე აღმოვფხვერი და რაც აქ ჩამოითვალა, ის არაა სიყალბე, სიმართლეაო... თუ ასე ფიქრობს, მაშინ უღიარებია საკუთარი ცილისმწამებლობა, სიყალბე და ესაა...

განსჯა შენთვის მომინდვია, ძვირფასო მკითხველო!...

რას და როგორ უპასუხა ე. ჭელიძემ

ე. ჭელიძის 90 გვერდიან წიგნაკში ძირითადად გიორგი გოგოლაშვილის „ხოტბაა“ და კიდევ ორიოდ საკითხს ეთმობა მთავარი ყურადღება. ვისაც ეს პოლემიკა ახსოვს, იქ იყო საუბარი ქართული ეკლესიის ისტორიის „ბიუროკრატიულ-ჩინოვნიკურ“ (ანუ ანტიოქიისა და რუსეთის) პერიოდებზე.

აქ, ამ წიგნაკშიც, ე. ჭელიძე ათეულობით გვერდზე ატრიალებს ციტატებს, მოჰყავს უამრავი იგავი, რაღაც ამბები, ცნობილ მოღვაწეთა შეგონებანი და ამგვარ კორიანტელში დაჟინებით იმეორებს ერთსა და იმავეს – **იაკობ გოგებაშვილმა არ იცის ისტორია ქართული ეკლესიისა; შეურცხყოფს მართლმადიდებელ ქვეყნებსა და ეკლესიებს; ცილს სწამებს დიდ საეკლესიო მოღვაწეებს და ა. შ.**

ასეთივე ვითარებაა იმ **ყბადღებული „შავი ჭირის“ შესახებაც** (იხ. ჩვ. წინა წერილი გვ. 27-31); და იმის გამოც, თითქოს იაკობი ცდილობს „ქართველი ერი იმგვარ ველურ ტომად გამოაცხადოს, რომელსაც რეალურად თურმე არასოდეს ჰქონდა წმინდა წერილი“ და „წმინდა წერილის არქონასთან ერთად არც ნამდვილი ქრისტიანობა ჰქონდა ოდესმე ქართველ ერს“. მე ახლაც ბოდიშს მოვიხდი ქართველი ერისა და იაკობ გოგებაშვილის წმინდა სულის წინაშე ამ მკრეხელობათა გამეორებისათვის.

ასევე ვრცელი მსჯელობაა ე. ჭელიძის ამ წიგნაკში იმის თაობაზე, რომ იაკობს „სწამს სხვადასხვა აღმსარებლობათა სრული განურჩევლობა“ და მისთვის „სომხური მონოფიზიტური სარწმუნოებაც „მაღალი“ და „წმინდაა“... ე. ჭელიძის „ძველი აზრები“ ძველებური ინტერპრეტაციებითა და ძველებური კეთილსინდისიერებით (ოღონდ უფრო ვრცელი მსჯელობითა და სალანძღავი ლექსიკით გაჯერებული) მეორდება ამ წიგნაკშიც. და ბოლომდე „გაიმეტა“ იაკობ გოგებაშვილი ე. ჭელიძემ!.. კონკრეტულ საკითხებზე

მასთან დავას აზრი არა აქვს, ვთქვი ერთხელ, იაკობ გოგებაშვილისა არ ესმის, არ იგებს მისას და ჩვენსას შეისმენს?

მაშინ კი, როცა საპასუხო არა აქვს, წაყრუებას ამჯობინებს; ე. ჭელიძე, ცხადია, ბოდიშს არ მოიხდის (ამპარტავნება და უკიდვგანო ამბიციები ამის უფლებას არ მისცემს); იგი პირიქით კიდევ უფრო ამძიმებს ამ წიგნაკში თავის ცოდვებს... თუმცა ცოდვათა განკითხვა ჩემი საქმე არაა...

თუ ვინმეს ეყოფა ნებისყოფა, წაიკითხავს ამ წიგნაკს და, რაც მთავარია, თუ გაიგებს (ე. ჭელიძის გაუგებარი ქართულის გამო), რისი თქმა სურს ე. ჭელიძეს, ეს მისი საქმეა. მე დანამდვილებით შემძლია ვთქვა: ამ ხნის კაცი ვარ და ასეთი მდარე გემოვნების, ალოგიკური, ქედმაღლური, ამპარტავნული და, რაც მთავარია, უბოროტესი განზრახვით დაწერილი რამ ჯერ არ წამიკითხავს...

წინა წერილშიც მივმართავდი მკითხველს: მეც ნუ მენდობოდა, მივუთითებდი იაკობის ნაშრომს და ვთხოვდი, თავად გასცნობოდა იაკობის ნააზრევს, მერე შეეძარებინა მისთვის ე. ჭელიძისეული ინტერპრეტაცია და გ. გოგოლაშვილისეული თვალსაზრისი და გაერჩია მტყუან-მართალი. ახლაც ეს მინდა ვთხოვო ობიექტურ მკითხველს...

ერთსაც შევნიშნავდი ღიმილით: ე. ჭელიძე წერს – „გადავიკითხე ჯერ მარცხნიდან მარჯვნივ, მერე მარჯვნიდან მარცხნივ“... ადრევე მივხვდი, რომ უკუღმა კითხულობდა და ამიტომ გამოჰქონდა ასეთ დასკვნები! – თუმცა რა მელიმება, მძიმე შემთხვევასთან გვაქვს საქმე.

უბედურება ის არის, რომ ამ ბოროტების სამიზნე იაკობ გოგებაშვილია; თუმცა ამ წიგნაკში ე. ჭელიძის რისხვა გაიყო და იგი იაკობ გოგებაშვილთან ერთად გიორგი გოგოლაშვილმაც „გაიზიარა“. ეს ბედნიერებაა გიორგი გოგოლაშვილისათვის, რომ ე. ჭელიძის „რისხვის ნაკადი“ ააშორა დიდ იაკობს...

მოკლედ, ე. ჭელიძეს ერთი მიზანი ამოძრავებს: რადაც უნდა დაუჯდეს, „დაამტკიცოს“ იაკობ გოგებაშვილის „ბრალეულობანი“, „შეცოდებანი“... და ეს თუნდაც ზნეობასთან, მორალთან, ჭეშმარიტებასთან, კეთილსინდისიერებასთან კომპრომისის ხარჯზე მოხდეს!.. ჰეროსტატეც ასე მოიქცა... და ისტორიამ იცის ასეთი ადამიანებისათვის კუთვნილი ადგილის მიჩენა...

ზნეობრივ-მორალური სახე ე. ჭელიძისა

***

ე. ჭელიძე წერს: **„ყველაზე დიდი ზიანი, რაც მის (იაკობის – გ. გ.) საერო ღვაწლს შეიძლება მიადგეს, ეს იქნებოდა მისი (იაკობის – გ. გ.) წმინდანად კანონიზება“** (გვ. 42); **„ამიტომ მივიჩნევთ იაკობის ყველაზე დიდ მტრებად (შეგნებულად თუ შეუგნებლად) მისი კანონიზების მოსურნეებს“** (გვ. 43).

ე. ჭელიძე მე მეპაექრება და ისეთ შთაბეჭდილებას ქმნის, რომ ამ ამონარიდების მთავარი სამიზნე გიორგი გოგოლაშვილია. მან (და სხვამაც) ძალიან კარგად იცის, რომ გიორგი გოგოლაშვილს არც იაკობის წმინდანად კანონიზების საკითხი დაუსვამს და არც წმინდა სინოდის კომისია შეუქმნია (მას ამის არც იურიდიული და არც მორალური უფლება არ ჰქონდა – არაა ეს მისი საქმე!).

ე. ჭელიძემ ძალიან კარგად იცის, რომ იაკობის წმინდანად კანონიზების საკითხი უწმინდესმა და უნეტარესმა, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა დასვა და კომისიის შექმნაც მისი ხელდასხმით მო-

პუბლიკაცია ანთხევს, წყლის ნაყვავა,
 სრული სულიერი უზადრუკობა, უკეთური განზრახვა,
 სულიერად უზადრუკი ადამიანი, ჩლუნგი,
 აღვირმძვებული ბილწსიტყვაობა, ნაგროვები თხრამლი,
 გესლი, დაავადებული გონებისათვის,
 მოლანდებია, პაექრობითი ღვარჭნილება,
 ქვეწარმავლისებრ, ვინმე ჭკვათამყოფელი (გიორგის გარდა)
 აზრობრივი უზადრუკობა, გონებათცდომილება,
 ურცხვად ტყუის, უკეთურქმედება,
 ყალბისქმნელობა, სულიერი ავაზაკობა,
 ტვინის ჭყლეტვა და მიმოკლაკვნა, საანათემო ცოდვა,
 გიორგისეული ბრუალით, ზნეობრივი გარყვნილება,
 სულშებინდული, ვინ გაგაბრიყვა, გიორგი,
 ვირემმაკულად უარსებო, ჰალუცინაციური,
 ცრუეროვნული ბორგნეულობით
 და სხვა მისთანანი.

აი, ამ ეპითეტებით ცდილობს ე. ჭელიძე ოპონენტის აზრების შეფასებას. მსგავს გამოთქმებს ამ წიგნაკში ისე გულუხვად გამოიყენებს, ეამაყება კიდევ და თავი გამარჯვებული ჰგონია:

უცხადესად ვაჩვენეთ ჩვენი სიმართლე,
 უკვე გამოვააშკარავეთ,
 მკითხველს არ დარჩა უმისხლესი ეჭვიც კი,
 ყველა სიყალბე ძირითურთ და ფესვითურთ იქნა აღმოფხვრილი,
 ესეც კატასტროფულად მთავრდება გიორგისათვის,
 დიახ, ეს უეჭველად ასე მოხდა!...

არსად, არცერთხელ არ უხმარია პატიოსან პოლემიკაში მიღებულ გამოთქმები: „ჩემი აზრით“, „ვფიქრობ“, „მგონია“ და მისთანანი. რასაც წერს, უტყუარი ჭეშმარიტებაა! - ესაა ბუნება ამპარტავანი კაცისა!

რას ვიზამთ, ასეთია პოლემიკური კულტურა „არაერთ პოლემიკურ ბატალიაში მონაწილისა“ (მისივე სიტყვებია).

მე კი ე. ჭელიძე იმ პატარა ბავშვს მაგონებს, „ცუდ საქმეს“ რომ ჩაიდენს და სიხარულით აწყლოპინდება – „მე ვქენი, მე ვქენიო“ ...

მკითხველს იმასაც შევახსენებ, რომ ამ ცილისწამებათა, სიყალბეთა და ბოროტ გამონაგონთა ავტორი, ამგვარი პოლემიკური კულტურის მქონე პიროვნება არის:

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, უწმინდესი დაწესებულების – თბილისის სასულიერო აკადემიის ღვთისმეტყველების კათედრის გამგე, ღვთისმეტყველების ლექტორი, გელათის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსი...

დიდად სამწუხარო ფაქტია!...

და იცით კიდევ რას მივიჩნევთ დიდად სამწუხაროდ? _

კაცი, რომელიც არის ამგვარი კულტურის მქონე; რომელიც გამიზნულად არღვევს უფლის მცნებებს „არა ცილი სწამო“, „პატივ-ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა“; რომელიც არის შეპყრობილი ამპარტავანებითა და უკიდევანო ამბიციებით, ღვთისმეტყველებას ასწავლის სასულიერო წოდების მომავალ თაობებს!..

***

თავისი არგუმენტები რომ „გაამყაროს“, ე. ჭელიძე ხშირ-ხშირად შეახსენებს მკითხველს, რომ მე ვარ ენათმეცნიერი; ისიც „გამოუკვლევია“, რომ მაქვს ნაშრომები ხუნძური ენის ხმოვანთა სისტემაზე, ვმუშაობ ქართულ ზმნაზე, ვიკვლევ დიალექტოლოგიის საკითხებს და... „ხალისობს“ და ამგვარი „ანგლობით“ „გაამყარებს“ აზრს იმის შესახებ, რომ იაკობ გოგებაშვილის მოღვაწეობის თაობაზე მისი ინტერპრეტაციები სწორია! ორიოდ მაგალითი:

„ამიტომაც კარგი ენათმეცნიერთან პაექრობა“... „თუმცა ეს ლინგვისტობაზე მეტია“... „უკვე ლიტონად ლინგვისტს ვეღარ ვუწოდებთ, ლინგვოლოგად (!) მოვიხსენიებთ“... „არა, ჩემო ლინგვისტო“... „ვინ დააბრალა ამ დალოცვილს ლინგვისტობა“... „ვინ გაგაბრძოლა, გიორგი, ვინ მოგწყვიტა ხუნძურის კვლევას“... „ნაკვთა წარმოებაში სუპლექტივიზმის საკითხის მეტნაკლებად მცოდნეს“... „ხედავ, დიალექტოლოგო...“ და მისთანანი...

უცნაურია თუნდაც ის, რომ ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორს ტერმინები - ენათმეცნიერი, ლინგვისტი, დიალექტოლოგი ზემოჩამოთვლილი გამოთქმების ტოლფასი ჰგონია!.. საინტერესოა, რას იწუნებს ე. ჭელიძე: თემატიკას, პრობლემატიკას, მეცნიერულ დონეს ჩემი ნაშრომებისას თუ კვლევის შედეგებს... კი, მის „მაღალ გემოვნებას“ შეიძლება არ შეესაბამებოდეს, მაგრამ იაკობ გოგებაშვილთან ყოველივე ეს რა შუაშია?..

თქვენ წარმოიდგინეთ, წიგნაკის ბოლოს „მამანტაჟებს“ კიდეც: „დავინტერესდით კიდეც, მარტო ამ პუბლიკაციაში ჩანს ჩვენი ოპონენტი „ესეგვარი“, თუ ბუნებრივ მოვლენასთან გვაქვს საქმე-მეთქი. გადავხედე მის ასე ვთქვათ ზოგადი თემატიკის სტატია-პუბლიკაციებს და თქვენს მტერს, იქ ამბავი ვნახე, თუმცა, როგორც იტყოდა დავით კლდიაშვილი, „სხვა სხომის იყოს“...

მოკლედ, თუ ჭკვიანად არ იქნება გიორგი გოგოლაშვილი და არ ირწმუნებს ჩვენს ცილისწამებას იაკობ გოგებაშვილის მიმართ, მის ენათმეცნიერულ სტატია-პუბლიკაციებს ბდღვირს ვადენო!..

არადა, როგორ ერკვევა ლინგვისტიკაში, ერთი მაგალითი ამ წიგნაკშიც გვაქვს: „მართალია, ლინგვისტთან „ვმორკინალობ“, მაგრამ მაინც მკვირცხლად ჩავუტარებ მცირე გაკვეთილს მორფოლოგიაში“ და ე. ჭელიძე ამ მკვირცხლად ჩატარებულ „მორფოლოგიურ ანალიზში“ ქვემდებარეზე(?) საუბრობს!..

ვერც ის გავიგე, რა შუაშია იაკობ გოგებაშვილის ნააზრების შეცნობასთან თავის გურულობას ხშირ-ხშირად რომ შემახსენებს: ალბათ ესეც ე. ჭელიძის პოლემიკური კულტურის ორიგინალური ხერხია...

ეს კი ნამდვილად სხვა თემაა, ცალკე თემაა რა ენით, რა ქართულით (უფრო სწორად, ჩიქორთულით, რომელსაც „ედიმერული“ შეიძლება ვუწოდოთ) აფრქვევს „სიბრძნეს“ ე. ჭელიძე...

***

არ ვიცი, ღირს თუ არა საერთოდ ასეთ ფაქტზე ყურადღების გამახვილება, მაგრამ ე. ჭელიძის ამპარტავანებისა და უკიდევანო ამბიციების მაგალითად ესეც შეიძლება გავიხსენოთ: ე. ჭელიძე წერს: – „ერთი წუთითაც არავინ დაიჯეროს, თითქოს იაკობ გოგებაშვილის საკითხი აღელვებდეს ჩვენს გიორგის, ოდნავადაც რამედ

უღირდეს ხსენებული მოღვაწის სახელი ანთუ რაიმე ეროვნულისთვის მოსაგრეობდეს (...). არა, მიზეზი სულ სხვაა, „მამხილებელი კალამი“ ხელში სულ სხვა ადრულობამ აადებინა“ ...

ე. ი. გიორგი გოგოლაშვილს 20-მდე პუბლიკაცია რომ აქვს იაკობ გოგებაშვილის თემაზე (მათ შორის სამი წიგნი), ეს არაფერი, ეს უმნიშვნელო ფაქტიაო!.. მთავარი კი, აი, რა ყოფილა: **გიორგი გოგოლაშვილს თურმე დიდი ხანია შურდა ე. ჭელიძის წარმატებებისა და საბაბს ეძებდა...** კი, ასე წერს: „ეჭვი არაა, საქმე გვაქვს მის სულში (და, სამწუხაროდ, არა მხოლოდ მის სულში) წლობით ნაგროვებ თხრამლთან, რასაც ჟამი დაუდგა (ყოველ შემთხვევაში, თვითონ ჩათვალა, რომ „დადგა ჟამი“) „გადმოდინებისა“ ... (ისე, მიაქციეთ ყურადღება – მხოლოდ გიორგი გოგოლაშვილს არ შემურებია მისი...)...

და შემდეგ განმარტება იმისა, თუ რა შემურებია მისი გიორგი გოგოლაშვილს: „ჩვენს ძვირფას ოპონენტს ერთ მშვენიერ დღეს მოლანდებია (დაავადებული გონებისთვის ეს სრულიად ბუნებრივია), თითქოს ჩვენ ვიჩემებდეთ „ყოვლისმცოდნეობას“, სხვათათვის „თითის ქნევის“ უფლებას ვისაკუთრებდეთ, ზევით და ზევით განვიკუთვნებდეთ აღმატებულ ადგილს, ხოლო რადგან **ამგვარი ხვედრის ღირსად მას, ცხადია, მარტო-ოდენ თავისი თავი ეგულვოდა, თვითწარმოჩენის მეტისმეტი ნდობისგან „განჯურვებია მას გული და ნაწლევნი მისნი“ და „აღბორგებულა“ ...** (გვ. 4). ამის შემდეგ დასკვნა: **„დიახ, ეს უეჭველად ასე მოხდა!“**

ასეთ „ანალიზზე“ კომენტარის გაკეთებას ე. ჭელიძის ზნეობის კაცი სჭირდება...

მაგრამ რა დააშავა იაკობ გოგებაშვილმა?.. თუმცა დიდი ხნის წინათ იქ, საბერძნეთში, არტემიდას ტაძარსაც არა დაუშავებია რა ჰეროსტრატესათვის... თუმცა მაპატიეთ, ამ ანალოგიაში არის ერთი დიდი განსხვავება: ჰეროსტრატემ მიაღწია მიზანს... ე. ჭელიძე ამაოდ დაშვრა!..